

**ELEKTRONİK MUHASEBE UYGULAMALARI KAPSAMINDA GELECEĞİN
MUHASEBECİLERİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA**

Dr. Öğr. Üye. Mahmut Sami ÖZTÜRK*

Dr. Öğr. Üye. Oğuzhan ÇARIKÇI**

ÖZ

İşletmeler ve kamu kurumları, güncel işletme politikalarını baştan sona değiştirecek olan bir dijital dönüşüm ile karşı karşıya kalmaktadırlar. Bilgi teknolojilerindeki hızlı değişim ve gelişmeler muhasebe mesleğinin sürdürülmesinde aktif rol alan tüm paydaşları önemli ölçüde etkilemektedir. Geleceğin muhasebe meslek mensupları olarak değerlendirilebilecek olan öğrencilerin iyi bir eğitim ve öğretim süreci geçirmesi, mevcut elektronik dönüşüme (e-dönüşüm) ayak uydurmaları açısından kritik bir konudur. Bu çalışmanın amacı muhasebe meslek adayı olan öğrencilerin almış oldukları eğitimin elektronik muhasebe (e-muhasebe) açısından yeterlilik seviyesinin belirlenmesi ve e-muhasebenin geleceğinin araştırılmasıdır. Bu doğrultuda Akdeniz Üniversitesi, Pamukkale Üniversitesi, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Süleyman Demirel Üniversitesi, Isparta Uygulamalı Bilimler Üniversitesi ve meslek liselerinde eğitim gören lise, önlisans, lisans ve lisansüstü seviyesindeki toplam 1.133 öğrenciye anket çalışması yapılmıştır. Gerçekleştirilen anketlerin sonuçları istatistik analiz programları olan SPSS ve AMOS yardımı ile analiz edilmiştir. Uygulamada öncelikle tanımlayıcı istatistikler oluşturulmuş ardından açıklayıcı ve doğrulayıcı faktör analizleri yapılmış ve son olarak hipotez testi için regresyon analizi kullanılmıştır. Yapılan açıklayıcı ve doğrulayıcı faktör analizleri neticesinde e-muhasebe ile ilgili eğitim, e-muhasebeye hazırlık ve gelecek algısı şeklinde üç boyutlu bir bakış açısı ortaya çıkarılmıştır. Sonuç olarak e-muhasebe ve teknolojik uygulamalar konusunda öğrencilerin daha çok bilgilendirilmesinin, bilinçlendirilmesinin ve yönlendirilmesinin gerektiği böylece öğrencilerin e-muhasebe hakkındaki geleceklerinin de olumlu olarak şekillendirilebileceği düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: E-Muhasebe, Muhasebe Öğrencileri, Muhasebe Eğitimi.

Jel Kodları: M41, M40.

**A RESEARCH ON THE FUTURE ACCOUNTANTS IN THE SCOPE OF ELECTRONIC
ACCOUNTING PRACTICES**

ABSTRACT

Enterprises and public institutions face a digital transformation that will entirely change the current business policies. The rapid changes and developments in information technologies have a significant impact on all partners who play an active role in maintaining the accounting profession. In terms of keeping up with the current electronic transformation (e-transformation), it is a critical issue for students which can be considered as future professional accountants, to have a good education and training process. The aim of this study is to determine the sufficiency level of the education received by the students who are the candidates of accounting profession, in terms of e-accounting, and to investigate the future of electronic accounting (e-accounting). For this purpose, a questionnaire was conducted for 1.133 students who have been educated in high school, associate degree, undergraduate and graduate level in Akdeniz

* Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi İşletme Bölümü, samiozturk@sdu.edu.tr , ORCID No: 0000-0002-7657-3150

** Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi İşletme Bölümü, oguzhancarikci@sdu.edu.tr, ORCID No: 0000-0001-8709-9071

University, Pamukkale University, Mehmet Akif Ersoy University, Süleyman Demirel University, Isparta University of Applied Sciences and vocational high schools. The results of the surveys were analyzed with the help of SPSS and AMOS that are the statistical analysis programs. In the application, descriptive statistics were prepared firstly, then explanatory and predicative factor analyzes were done and resgression analysis was used for hypothesis testing. As a result of the explanatory and predicative factor analyses, a three-dimensional perspective has been revealed in the form of e-accounting education, preparation for e-accounting and perception of the future of e-accounting. As a result, it is thought that students should be informed and directed about e-accounting and technological applications so that their future about e-accounting can be positively shaped.

Keywords: E-Accounting, Accounting Students, Accounting Education.

Jel Codes: M41, M40.

1. GİRİŞ

Dijitalleşen dünyada, gerek kamu hizmetlerinin gerekse diğer tüm işlemlerin, teknolojik araçların ve internetin kullanılması ile icra edilmesi bir gereklilik haline gelmiştir. Bu doğrultuda muhasebe işlemleri de artık kâğıt ortamından elektronik ortama taşınmıştır. Elektronik ortama geçiş sürecinde e-muhasebe uygulamalarının ciddi katkısı olmuştur. E-muhasebe, muhasebe ile ilgili işlemlerin elektronik ortamda internet hizmetlerinin kullanılması yoluyla gerçekleştirilmesidir. Günümüzde muhasebe faaliyetlerini icra eden çalışanların e-muhasebe uygulamalarını bilmeleri ve kullanmaları bir zorunluluk haline gelmiştir. Dolayısıyla gelecekte muhasebe alanında çalışabilme hakkına sahip olan ya da çalışmayı düşünen öğrenciler, e- muhasebe uygulamaları gibi teknolojik faaliyetlere ve işlemlere altyapı oluşturacak bilgi, birikim ve deneyime işe hayatına başlamadan sahip olmaları gerekmektedir.

Bu çalışmanın amacı, mezun olunca muhasebe alanında çalışabilecek olan öğrencilerin e-muhasebe ile ilgili algılarının tespit edilmesidir. Çalışmanın amacı doğrultusunda lise, önlisans, lisans ve lisansüstü düzeyde eğitim gören ve yasal olarak gelecekte muhasebeci olarak çalışma hakkı elde edebilecek olan öğrencilerin e-muhasebe ile ilgili düşüncelerinin araştırılmasına yönelik bir anket çalışması gerçekleştirilmiştir. Anket formu Isparta ve Burdur illerinde muhasebe eğitimi gören meslek lisesi öğrencilerine, Akdeniz Üniversitesi, Pamukkale Üniversitesi, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Süleyman Demirel Üniversitesi ve Isparta Uygulamalı Bilimler Üniversitesindeki Meslek Yüksek Okullarına, Yüksekokullara, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültelerine ve Sosyal Bilimler Enstitüsü'nde okuyan öğrencilere uygulanmıştır. Gerçekleştirilen anket çalışması ile toplam 1,133 önlisans, lisans, yüksek lisans ve doktora öğrencisi üzerinde araştırma yapılmıştır. Araştırma kapsamında e-muhasebe konusunda öğrencilerin algı düzeyleri, elde edilen boyutlar vasıtası ile tespit edilmiştir. Tespit edilen sonuçlar çevresinde konu ile ilgili yorum ve öneriler çalışmanın sonuç kısmında sunulmaktadır.

2. E-MUHASEBE

Teknoloji çağını yaşadığımız günümüz dünyasında yaşanan hızlı değişim her alanı etkilediği gibi muhasebe alanında da ciddi manada değişime neden olmaktadır. Yaşanan bu elektronik dönüşüme (e-dönüşüm) uyum sağlamak için işletmeler hatta

kamu kurumları bile kendi yapılarında köklü ve yapısal değişiklikler gerçekleştirilmiştir. Değişimi yakalayamayan bazı mesleklerin yok olduğu bazı meslek gruplarının ise dönüşüm yaşadığı bu süreçte hangi sektör ya da alanda faaliyet sürdürülüyor olunursa olursun, bilgisayar ve internet teknolojilerinin kullanılması zorunluluk haline gelmektedir.

Özellikle son 15 yıldır muhasebe mesleğinin sürdürülmesinde bilişim teknolojilerinin kullanılması muhasebe uygulamalarında yeni bir sürecin oluşmasına neden olmuştur. Elektronik ortamda yerine getirilen birçok uygulama hem Maliye Bakanlığı'nın hem de muhasebe meslek mensuplarının çalışma sistemlerini yeni teknolojik altyapıya göre tekrar dizayn etmelerine neden olmuştur. Defter tutmaktan beyanname hazırlama, fatura girişinden tahsilata veya ödeme işlemlerine kadar tüm mali nitelikli işlemlere ait sürecin devlet birimleri (maliye, defterdarlık vb), muhasebe meslek mensupları ve vatandaşlar tarafından elektronik ortamda yürütülmesini e-muhasebe uygulamaları olarak tanımlamak mümkündür.

Muhasebe meslek mensupları ve mükellefler tarafından kullanılan e-muhasebe uygulamalarına her geçen gün bir yenisi daha eklenmektedir. İlgili uygulamalara geçiş süreci başlangıçta bazı sorunlara neden olsa da tüm taraflara ilerleyen dönemlerde önemli avantajlar kazandıracaktır. Özellikle ülkelerin kayıt dışı ekonomi ile mücadelesinde tüm işlemlerin elektronik ortamda tutuluyor ve sürdürülüyor olması çok daha sağlıklı bir yapının oluşmasında etkili olacaktır. Ayrıca gerek muhasebe meslek mensupları gerekse mükellefler işlemlerini daha hızlı sürdürürken, daha kaliteli hizmet alma imkânına sahip olmaktadır. Önemli bir avantajda kırtasiye işlemlerinin azaltılmasından kaynaklanan tasarruf ve işlem maliyetlerinin en aza indirilmesidir. E-muhasebe uygulamaları etkin bir denetim ortamının kurulması açısından da önem taşımaktadır.

E-dönüşüm kapsamında uygulamaya koyulan ve e-muhasebe çerçevesinde değerlendirilebilecek bazı uygulamalar şunlardır (GİB 2018);

- E-fatura
- E-defter
- E-tebligat
- Hazır Beyan Sistemi
- Defter Beyan Sistemi
- E-beyanname
- Borç Sorgu ve ödeme
- E-yoklama
- E-kayıt
- İnteraktif Vergi Dairesi ve benzeridir.

3. LİTERATÜR TARAMASI

E-Muhasebe ile ilgili yapılmış olan akademik çalışmalardan bazıları şu şekildedir:

Dinç ve Karakaya (2004) tarafından yapılan çalışmada muhasebe meslek mensuplarının genel özelliklerinin e-muhasebe üzerindeki etkileri araştırılmıştır. Çalışma sonucunda yaş, cinsiyet, eğitim düzeyi, gelir seviyesi, unvan ve iş tecrübesi açısından meslek mensuplarının e-muhasebe ile ilgili bakış açıları arasında farklılık bulunup bulunmadığı tespit edilmiştir.

Şenççek (2013) tarafından bilişim teknolojilerdeki teknolojilerin muhasebe uygulamalarına etkisinin araştırıldığı çalışmada, e-muhasebe uygulamaları analiz edilmektedir. Ayrıca gerçekleştirilen çalışmada yeni muhasebe sistemi ile uyumlu bir biçimde sürdürülmesi öngörülen e-muhasebe uygulamalarının bütünleşik sistemler ile etkileşimi araştırılmaktadır.

Şenççek (2013), gerçekleştirdiği başka bir çalışmada elektronik ortamdaki muhasebe işlemleri bütüncül bir yaklaşım yardımı ile ele alınmakta, çağdaş elektronik uygulamalar analiz edilmekte ve Genişletilebilir İşletme Raporlama Dili taksonomileri ile olan ilişki araştırılmaktadır. Bununla birlikte güncel gelişmelerle birlikte uygulama örneklerine yer verilmektedir.

Güney ve Özyiğit'in (2015) çalışmalarında, hızla ilerleyen teknoloji ile birlikte yeni bir boyut kazanan muhasebe birimindeki elektronik muhasebe bilgileri ile bu bilgilerin işletmedeki kararları hangi düzeyde etkilediği hakkında bir araştırma gerçekleştirilmektedir.

Gönen ve Rasgen (2017), elektronik muhasebe ile bilgisayar destekli denetim işlemlerini uygulama örnekleri vasıtası ile açıklamaktadırlar. Yapılan çalışmada bilgisayar destekli bir denetim programı olan IDEA kullanılmakta ve e-muhasebe ve denetim uygulamaları hakkında işletmelere yönelik bilgi sunulmaktadır.

Gönen ve Solak (2017) tarafından gerçekleştirilen çalışmada, maliye bakanlığının e-dönüşüm sürecine dair muhasebe meslek mensuplarının iş yükü, hizmet maliyeti gibi konulardaki bakış açıları araştırılmaktadır. Elde edilen sonuçlara göre e-dönüşüm ile ilgili sistemsel problemlerin sürdüğü, muhasebe meslek mensuplarına ek maliyetler yüklemesine rağmen maliye bakanlığı ve mükelleflerin işlem maliyetlerini azalttıkları ortaya konulmuştur.

Tektüfekçi (2017) tarafından yapılan çalışmada Türkiye'deki e-dönüşüm süreci içinde e-belge ve e-defter uygulamaları kanuni ve türel çerçevede analiz edilmekte, e-muhasebe uygulamalarına ilişkin örnek uygulamalar ele alınmaktadır. Çalışma sonucunda ise e-dönüşüm sürecinde e-muhasebe uygulamalarında ulaşılan seviye tartışılmakta ve istenilen seviyeye ulaşılabilmesi için hangi işlemlerin gerçekleştirilmesi gerektiği sunulan öneriler ile ortaya konulmaktadır.

Gülten (2018) tarafından yayınlanan çalışmada E-muhasebe ve E-maliye uygulamalarının her biri detaylı olarak açıklanmakta ve uygulama süreçleri ile ilgili detaylı bilgiler çalışmada sunulmaktadır.

4. ARAŞTIRMA

Bu çalışmanın amacı; muhasebe meslek adayı ve geleceğin muhasebecileri olarak değerlendirilebilecek olan öğrencilerin almış oldukları eğitimin e-muhasebe açısından yeterlilik seviyesinin belirlenmesi ve e-muhasebenin geleceğinin araştırılmasıdır.

Çalışmanın amacı doğrultusunda katılımcıların e-muhasebe üzerindeki gelecek algıları çerçevesinde aşağıdaki hipotezler oluşturulmuştur:

H1: E-muhasebeye hazırlıklı olma katılımcıların e-muhasebe konusundaki gelecek algısını etkilemektedir.

H2: E-muhasebe eğitimleri; katılımcıların e-muhasebe konusundaki gelecek algısını etkilemektedir.

Ulaşılabilirlik açısından çalışmanın evrenini Batı Akdeniz Bölgesi illeri ile Denizli ili oluşturmaktadır. Bu doğrultuda Isparta'da ve Burdur illerinde muhasebe eğitimi gören meslek lisesi öğrencilerine, Akdeniz Üniversitesi, Pamukkale Üniversitesi, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Süleyman Demirel Üniversitesi ve Isparta Uygulamalı Bilimler Üniversitesindeki Meslek Yüksek Okullarında, Yüksekokullarda, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültelerinde ve Sosyal Bilimler Enstitüsü'nde okuyan öğrencilere anket uygulanmıştır. Anket uygulaması lise seviyesindeki öğrencilere; il milli eğitim müdürlüklerinden izin alınarak gerçekleştirilmiştir. Ancak gerekli izin, Isparta il milli eğitim müdürlüğünden alınabilmiş, bölgedeki diğer il müdürlüklerinden ise zamanında alınamamıştır. Dolayısıyla araştırmanın bir kısıtı olarak anket çalışması lise düzeyinde sadece Isparta'da uygulanmıştır. Araştırma çerçevesinde lise, önlisans, lisans ve lisansüstü düzeyde eğitim gören toplam 1133 öğrenciye anket çalışması gerçekleştirilmiştir.

Literatürde konu ile ilgili oluşturulmuş geçerlilik ve güvenilirliği test edilen bir ölçek yer almadığı için anket formu literatür taraması neticesinde elde edilen bilgiler doğrultusunda oluşturulmuştur. Geliştirilen ölçeğin geçerliliğini test etmek amacıyla Isparta Süleyman Demirel Üniversitesinde konu ile ilgili bölümlerde eğitim gören 200 öğrenciye bir pilot uygulama gerçekleştirilmiştir. Pilot çalışmanın güvenilirliği $\alpha = 0,868$ bulunmuştur.

Uygulanan anket formunda kişisel özellikler ve e-muhasebe ile ilgili 22 adet soru ve likert tipi ölçek kapsamında 14 adet soru yer almaktadır. Oluşturulan anket çalışmasının analizinde SPSS ve AMOS istatistiksel analiz programları kullanılmıştır. Analiz kısmında öncelikle katılımcıların demografik özelliklerinin araştırılması için frekans analizleri yapılmış, sonrasında katılımcıların e-muhasebe konusundaki algı düzeylerini belirlemeye yönelik olarak açımlayıcı faktör analizi gerçekleştirilmiştir. SPSS programında elde edilen faktörler AMOS programındaki doğrulayıcı faktör analizi yardımı ile doğrulanmıştır. Son olarak, önerilen hipotezlerin test edilmesi için SPSS programında regresyon analizleri uygulanmıştır.

4.1. Demografik Bilgiler

Katılımcıların yaşa göre dağılımları Tablo 1'de yer almaktadır.

Tablo 1. Yaşa Göre Dağılım

Yaş Aralığı	Frekans	Yüzde
16-23	1004	88,6
24-31	129	11,4
Toplam	1133	100,0

Tablo 1'e göre ankete katılanların çok büyük bir çoğunluğu 16-23 yaş aralığında yer almaktadır. Katılımcıların eğitim durumlarına göre dağılımları ise Tablo 2'de sunulmaktadır.

Tablo 2. Eğitim Durumuna Göre Dağılım

Eğitim Durumu	Frekans	Yüzde
Lise Öğrencisi	128	11,3
Önlisans Öğrencisi	308	27,2
Lisans Öğrencisi	661	58,3
Lisansüstü Öğrencisi	36	3,2
Toplam	1133	100,0

Tablo 2'deki sonuçlara göre katılımcılar lise, önlisans, lisans ve lisanüstü eğitim düzeyleri arasında dağılım göstermektedirler. Katılımcılardan lisans düzeyinde eğitim görenler diğerlerine göre daha fazla sayıdadır. Katılımcıların cinsiyete göre dağılımları Tablo 3'de verilmektedir.

Tablo 3. Cinsiyete Göre Dağılım

Cinsiyet	Frekans	Yüzde
Kadın	683	60,3
Erkek	450	39,7
Toplam	1133	100,0

Tablo 3'e göre kadın katılımcılar erkek katılımcılara göre daha ağırlıktadır. Eğitim aldıkları lise türüne göre katılımcıların dağılımları Tablo 4'de yer almaktadır.

Tablo 4. Öğrenim Görülen Lise Türüne Göre Dağılım

Lise Türü	Frekans	Yüzde
Meslek Lisesi	497	43,9
Anadolu Lisesi	402	35,5
Fen Lisesi	17	1,5
Düz Lise	217	19,2
Toplam	1133	100,0

Tablo 4'deki sonuçlara göre katılımcıların büyük bir çoğunluğu meslek lisesinde okumakta ya da meslek lisesinden mezun durumdadır. Ankete katılanların cevapları dikkate alındığında muhasebe mesleğini tercih edebilecek öğrencilerin meslek eğitimini alabilmek için meslek lisesini tercih ettikleri görülmektedir. Katılımcıların öğrenim gördükleri bölümlere göre dağılımları Tablo 5'de yer almaktadır.

Tablo 5. Öğrenim Görülen Bölüme Göre Dağılım

Bölüm	Frekans	Yüzde
İşletme	372	32,8
Muhasebe ve Finansal Yönetim	140	12,4
Muhasebe ve Vergi Uygulamaları	306	27,0
Maliye	41	3,6
Bankacılık	146	12,9
Muhasebe Bölümü (Lise)	128	11,3
Toplam	1133	100,0

Tablo 5'e göre ankete katılanların büyük çoğunluğu işletme ve muhasebe bölümünde öğrenim görmektedirler. Muhasebe mesleğini tercih edecek öğrencilerin muhasebe veya işletme bölümü tercih ettikleri anlaşılmaktadır. Katılımcıların öğrenim gördükleri sınıfa göre dağılımları Tablo 6'da sunulmaktadır.

Tablo 6. Öğrenim Görülen Sınıfa Göre Dağılım

Sınıf	Frekans	Yüzde
Lise	128	11,3
Önlisans	308	27,2
Lisans 1. Sınıf	119	10,5
Lisans 2. Sınıf	53	4,7
Lisans 3. Sınıf	172	15,2
Lisans 4. Sınıf	317	28,0
Lisansüstü	36	3,2
Toplam	1133	100,0

Muhasebe konusunda daha çok bilgili olabilecekleri düşünülerek lisede lise son sınıf öğrencilerine, önlisansa ise son sınıf öğrencilerine anket uygulanmıştır. Dolayısıyla Tablo 6'ya göre önlisans son sınıfta okuyanların sayısı diğerlerine göre daha fazladır. Ayrıca lisans düzeyinde de 4. sınıf öğrencilerin sayısının daha çok olması; daha çok muhasebe dersi görmeleri, daha deneyimli olmaları ve geleceğe daha çok hazırlıklı olmaları varsayımı altında anket için önemli bir hedef kitle olarak tercih edilmeleri sebebiyledir. Katılımcıların okudukları bölümü isteyerek mi yoksa istemeyerek mi tercih ettikleri konusunda verdikleri cevaplar Tablo 7'de sunulmaktadır.

Tablo 7. Okunulan Bölümü İsteyerek Tercih Etme Durumuna Göre Dağılım

Bölümü İsteyerek Tercih Etme Durumu	Frekans	Yüzde
Evet	716	63,2
Hayır	417	36,8
Toplam	1133	100,0

Tablo 7'ye göre katılımcıların büyük bir kısmı okudukları bölümü isteyerek tercih etmektedirler. Katılımcıların öğrenimlerinin yanı sıra ek bir işte çalışıp çalışmadıkları konusundaki cevapları Tablo 8'de yer almaktadır.

Tablo 8. Çalışma Durumuna Göre Dağılım

Çalışma Durumu	Frekans	Yüzde
Evet	215	19,0
Hayır	918	81,0
Toplam	1133	100,0

Tablo 8 incelendiğinde katılımcıların ancak %19'unun ek bir işte çalıştıkları görülmektedir. Katılımcıların staj yapıp yapmadıkları konusundaki cevapları ise Tablo 9'da verilmektedir.

Tablo 9. Staj Yapma Durumuna Göre Dağılım

Staj Yapma Durumu	Frekans	Yüzde
Evet	274	24,2
Hayır	859	75,8
Toplam	1133	100,0

Tablo 9'a göre katılımcıların büyük bir kısmı staj yapmamıştır. Bunun sebebinin birçok bölümde zorunlu staj uygulamasının olmamasından kaynaklandığı söylenebilir. Katılımcıların işletme sahibi olup olmadıklarına verdikleri cevaplar Tablo'da yer almaktadır.

Tablo 10. İşletme Sahibi Olma Durumuna Göre Dağılım

İşletme Sahibi Olması	Frekans	Yüzde
Evet	81	7,1
Hayır	1052	92,9
Toplam	1133	100,0

Tablo 10'a göre katılımcıların çok büyük bir çoğunluğu işletme sahibi değildir. Katılımcıların yakın çevresinde veya ailesinde bir muhasebe çalışanı olup olmadığı Tablo 11'de gösterilmektedir.

Tablo 11. Muhasebe Çalışanı Yakını Olma Durumuna Göre Dağılım

Tanıdığı Bir Muhasebe Çalışanı Olması	Frekans	Yüzde
Evet	502	44,3
Hayır	631	55,7
Toplam	1133	100,0

Tablo 11'e göre muhasebe çalışanı yakını olanlar ile olmayanların sayıları birbirine yakındır. Katılımcıların gelecekteki mesleği tercihlerine göre dağılımları Tablo 12'de sunulmaktadır.

Tablo 12. Mesleki Tercihe Göre Dağılım

Mesleki Tercih	Frekans	Yüzde
Mali Müşavir	360	31,8
Vergi Denetçisi	138	12,2

Mesleki Tercih	Frekans	Yüzde
Bağımsız Denetçi	51	4,5
İç Denetçi	38	3,4
Yeminli Mali Müşavir	35	3,1
Girişimci	328	28,9
Akademisyen	78	6,9
Banka Müfettişi	105	9,3
Toplam	1133	100,0

Tablo 12'e göre ankete katılanlar arasında mali müşavir olmak isteyenler diğerlerine göre daha çoktur. Girişimci ve denetçi olmak isteyenlerin sayısı bunu takip etmektedir. Katılımcıların daha önce bilgisayarlı muhasebe dersi alıp almadıkları Tablo 13'de yer almaktadır.

Tablo 13. Bilgisayarlı Muhasebe Dersi Alma Durumuna Göre Dağılım

Bilgisayarlı Muhasebe Dersi Almış Olma Durumu	Frekans	Yüzde
Evet	409	36,1
Hayır	724	63,9
Toplam	1133	100,0

Tablo 13'e göre katılımcıların çoğunluğu daha önce bilgisayarlı muhasebe dersi almamıştır. Katılımcıların E-muhasebe kavramını daha önce duyup duymadıklarına verdikleri cevapların dağılımı Tablo 14'de yer almaktadır.

Tablo 14. E-Muhasebe Kavramından Haberdar Olma Durumuna Göre Dağılım

E-Muhasebe Kavramını Duyma	Frekans	Yüzde
Evet	472	41,7
Hayır	661	58,3
Toplam	1133	100,0

Tablo 14'e göre katılımcıların toplam %42'si E-muhasebe kavramını daha önce duyduğunu belirtmektedir. Katılımcıların E-muhasebe uygulamalarını kullanmayı bilip bilmediklerine göre dağılımları Tablo 15'de sunulmaktadır.

Tablo 15. E-Muhasebe Uygulamalarını Kullanabilme Durumuna Göre Dağılım

E-Muhasebe Uygulamalarını Kullanma	Frekans	Yüzde
Evet	264	23,3
Hayır	869	76,7
Toplam	1133	100,0

Tablo 15'e göre E-muhasebe uygulamalarını kullanmayı bilenler diğerlerine göre daha az sayıdadır. Almış oldukları derslerde E-muhasebe uygulamalarını görüp görmedikleri konusunda katılımcıların dağılımları Tablo 16'da yer almaktadır.

Tablo 16. Derslerde E-Muhasebe Uygulamalarını Görme Durumuna Göre Dağılım

E-Muhasebe Uygulamalarını Görme	Frekans	Yüzde
Evet	135	11,9
Hayır	998	88,1
Toplam	1133	100,0

Tablo 16'ya göre katılımcıların çok büyük bir çoğunluğu derslerde E-muhasebe uygulamalarını daha önce görmemiştir. Daha önce derslerde E-muhasebe uygulamalarını gören katılımcıların bu uygulamaları hangi derslerde gördüklerine ilişkin dağılımlar ise Tablo 17'de yer almaktadır.

Tablo 17. E-Muhasebe Uygulamalarının Hangi Derste Görüldüğü Durumu

Ders	Frekans	Yüzde
Muhasebe	36	26,7
Paket Programlar	99	73,3
Toplam	135	100,0

Tablo 17'deki sonuçlara göre katılımcılar daha çok paket programlara ait derslerde E-muhasebe uygulamalarını görmüşlerdir. Katılımcıların daha önce herhangi bir E-muhasebe uygulaması gerçekleştirip gerçekleştirmediklerine ilişkin dağılımlar Tablo 18'de bulunmaktadır.

Tablo 18. E-Muhasebe Uygulamaları Gerçekleştirme Durumu

E-Muhasebe Uygulamaları Gerçekleştirme	Frekans	Yüzde
Evet	141	12,4
Hayır	992	87,6
Toplam	1133	100,0

Tablo 18'e göre daha önce herhangi bir E-muhasebe uygulamasını gerçekleştirenler, tüm katılımcıların %12,4'üdür. Diğer katılımcılar ise uygulamaları daha önce gerçekleştirmemişlerdir. Katılımcıların kullanmayı bildikleri muhasebe paket programları Tablo 19'da yer almaktadır.

Tablo 19. Bilinen Muhasebe Paket Programları

Muhasebe Paket Programları	Frekans
Luka	362
Eta	525
Logo	248
Zirve	133
Mikro	112
Akinsoft	65
Netsis	69

Tablo 19'da görüldüğü üzere katılımcılar daha çok Eta, Luka ve Logo programlarını bilmektedirler. Yine katılımcılardan Zirve, Mikro, Akinsoft ve Netsis

programlarını kullanmayı bilenler bulunmaktadır. Katılımcıların bildikleri ERP programlarının dağılımı ise Tablo 20’de sunulmaktadır.

Tablo 20. Bilinen ERP Programları

ERP Programları	Frekans
SAP	19
ORACLE	10

Tablo 20’ye göre katılımcılardan çok az bir kısmı ERP programı bilmektedir. Bilinen ERP programları ise SAP ve ORACLE’dir. Katılımcıların E-devlet şifresine sahip olup olmadıkları Tablo 21’de gösterilmektedir.

Tablo 21. E-devlet Şifresine Sahip Olma Durumu

E-Devlet Şifresi	Frekans	Yüzde
Evet	979	86,4
Hayır	154	13,6
Toplam	1133	100,0

Tablo 21’e göre katılımcıların %86,4’ünün E-devlet şifresi bulunmaktadır.

Ankette yer alan likert ölçekli sorulara katılımcıların verdikleri cevapların ortalaması Tablo 22’de yer almaktadır.

Tablo 22. E-Muhasebe ile ilgili soruların ortalaması

E-Muhasebe Soruları Ölçeği	Ortalama
Derslerde gördüğümüz muhasebe ile iş hayatında kullanılan muhasebe aynıdır.	2,5949
E-muhasebe uygulamalarını kullanmak için yeterli düzeyde bilgisayar bilgim vardır.	2,7864
E-muhasebe uygulamalarının gerçekleştirilebilmesi için okulumuzda yeterli teknolojik altyapı vardır.	2,8941
E-muhasebe uygulamaları, muhasebe mesleğinin tercih edilmesine teşvik etmektedir.	3,1359
E-muhasebe uygulamalarının Gelir İdaresi Başkanlığı’nın İnternet Sitesinden ve benzeri platformlardan gerçekleştirildiğini biliyorum.	2,9073
Muhasebe mesleği için okulda E-muhasebe uygulamalarının öğretilmesi bir gerekliliktir.	3,7290
E-muhasebe ile ilgili daha çok şey öğrenmek istiyorum.	3,6611
Muhasebe mesleğini tercih etmesem dahi E-muhasebe uygulamalarını bilmemin bana faydası olacağını düşünüyorum.	3,6249
E-muhasebe uygulamalarını bilmek gelecekte herhangi bir işe girmemde katkısı olacaktır.	3,7405

E-Muhasebe Soruları Ölçeği	Ortalama
E-muhasebe uygulamalarını bilmek bana mesleki açıdan güven sağlayacaktır.	3,6805
E-muhasebe uygulamalarını bilmek ufku genişletecektir.	3,5154
E-muhasebe uygulamaları konusunda okuldaki hocalarım beni yönlendirmeye isteklidir.	3,1509
E-muhasebe uygulamaları konusunda yeterli sayıda eğitim, konferans, panel gibi bilgilendirici organizasyonlar yapılmaktadır.	2,8614
E-muhasebe uygulamalarını kendi kendime öğrenebileceğimi düşünüyorum.	2,6999

Tablo 22’de katılımcıların cevapları dikkate alındığında öğrencilerin en fazla katıldıkları sorular kapsamında, e-muhasebe uygulamalarının bilmenin gelecekte herhangi bir işe girerken kendilerine fayda sağlayacağını, muhasebe mesleği için okulda e-muhasebenin öğretilmesinin bir gereklilik olduğunu, e-muhasebe uygulamalarını bilmenin kendilerine mesleki açıdan güven kazandıracığını düşünmektedirler.

Yine Tablo 22’deki sonuçlara göre katılımcıların en az katıldıkları sorular değerlendirildiği takdirde öğrenciler; derslerde gösterilen muhasebe ile iş hayatında uygulanan muhasebenin birbirinden farklı olduğunu, e-muhasebe uygulamalarını kendi kendilerine öğrenemeyeceklerini, e-muhasebe konusunda yeterli düzeyde bilgisayar bilgisine sahip olmadıklarını düşünmektedirler.

4.2. Açımlayıcı Faktör Analizi

Öncelikle E-muhasebe ölçeği üzerinde SPSS istatistik analiz programında açımlayıcı faktör analizi gerçekleştirilmiştir. Böylelikle katılımcıların E-muhasebe hakkındaki düşünceleri, tespit edilen boyutlar altında toplanmıştır. Açımlayıcı faktör analizinin en iyi uyum değerlerine sahip olabilmesi için ölçekte yer alan sorulardan 2 tanesi analiz dışında bırakılmıştır. Gerçekleştirilen açımlayıcı faktör analizi neticesinde ulaşılan sonuçlar Tablo 23’de gösterilmektedir.

Tablo 23. Açımlayıcı Faktör Analizi Tablosu

FAKTÖR BOYUTLARI	Faktör Yüğü	Ortalama	Öz Değer	Varyans Açıklama Oranı (%)	Güv enilirlik
F1: E-Muhasebe Uygulamalarına Yönelik Eğitim Boyutu		3,66	4,31	30,8	0,92
E-muhasebe uygulamalarını bilmek gelecekte herhangi bir işe girmemde katkısı olacaktır.		0,874			

FAKTÖR BOYUTLARI	Faktör Yüğü	Ortalama	Öz Değer	Varyans Açıklama Oranı (%)	Güv enilirlik
E-muhasebe uygulamalarını bilmek bana mesleki açıdan güven sağlayacaktır.	0,867				
Muhasebe mesleğini tercih etmesem dahi E-muhasebe uygulamalarını bilmemin bana faydası olacağını düşünüyorum.	0,821				
E-muhasebe ile ilgili daha çok şey öğrenmek istiyorum.	0,792				
F2: E-Muhasebe Uygulamalarına Hazırlıklı Olma Boyutu		2,86	2,49	17,8	0,72
E-muhasebe uygulamalarının gerçekleştirilebilmesi için okulumuzda yeterli teknolojik altyapı vardır.	0,739				
E-muhasebe uygulamaları, muhasebe mesleğinin tercih edilmesine teşvik etmektedir.	0,689				
E-muhasebe uygulamalarını kullanmak için yeterli düzeyde bilgisayar bilgim vardır.	0,653				
Derslerde gördüğümüz muhasebe ile iş hayatında kullanılan muhasebe aynıdır.	0,575				
E-muhasebe uygulamalarının Gelir İdaresi Başkanlığının İnternet Sitesinden ve benzeri platformlardan gerçekleştirildiğini biliyorum.	0,573				
F3: E-Muhasebe Uygulamalarının Geleceği Boyutu		2,90	2,04	14,6	0,76
E-muhasebe uygulamaları konusunda yeterli sayıda eğitim, konferans, panel gibi bilgilendirici organizasyonlar yapılmaktadır.	0,835				
E-muhasebe uygulamalarını kendi kendime öğrenebileceğimi düşünüyorum.	0,772				

FAKTÖR BOYUTLARI	Faktör Ortalama Öz Varyans Yükü Değer Açıklama Oranı (%)	Güv enilirlik
E-muhasebe uygulamaları konusunda okuldaki hocalarım0,703 beni yönlendirmeye isteklidir.		
Kaiser-Meyer-Olkin Değeri:		
0,901		
p Değeri: ,000		

Tablo 23'deki sonuçlar incelendiğinde Kaiser-Meyer-Olkin değerinin yüksek olması ve p değerinin 0,05'in altında olması sebebiyle faktör analizi sonuçlarının güvenilir olduğu söylenilebilir. Faktör analizi neticesinde katılımcıların E-muhasebe ölçeğindeki sorulara verdikleri cevaplar 3 boyut altında toplanmıştır. Elde edilen boyutlar; E-muhasebe uygulamalarına yönelik eğitim, E-muhasebe uygulamalarına hazırlıklılık ve E-muhasebenin geleceği şeklinde adlandırılmıştır. Faktörlerin ortalamaları dikkate alındığında en yüksek katılımın e-muhasebe eğitim ve öğretiminin önemi konusunda olduğu görülmektedir. En az katılıma sahip faktör ise e-muhasebe uygulamalarına olan hazırlıklılık seviyesidir. Bu sonuca göre öğrencilerin, e-muhasebeye yeterince hazır olunmadığı kanaatine sahip oldukları düşünülebilir.

4.3. Doğrulayıcı Faktör Analizi

Gerçekleştirilen açımlayıcı faktör analizi neticesinde elde edilen faktör boyutlarının güvenilirliğinin artırılması için doğrulayıcı faktör analizine başvurulmuştur. AMOS istatistik analiz programı yardımı ile doğrulayıcı faktör analizi yapılmıştır. Yapılan doğrulayıcı faktör analizi sonuçlarının güvenilirlik analizleri Tablo 24'de yer almaktadır.

Tablo 24. Doğrulayıcı Faktör Analizi Uyum Değerleri

FAKTÖR BOYUTLARI	X ²	df	X ² /df	GFI	CFI	RMSEA
Uyum Değerleri	230,560	48	4,803	0,97	0,97	0,06
Kabul Edilebilir Uyum Değerleri (Meydan ve Şeşen 2011: 37)			≤4-5	0,89-0,85	≥0,95	0,06-0,08

X²=Ki-Kare değeri 4 ile 5 aralığında olduğu için sonuçlar kabul edilebilirdir.

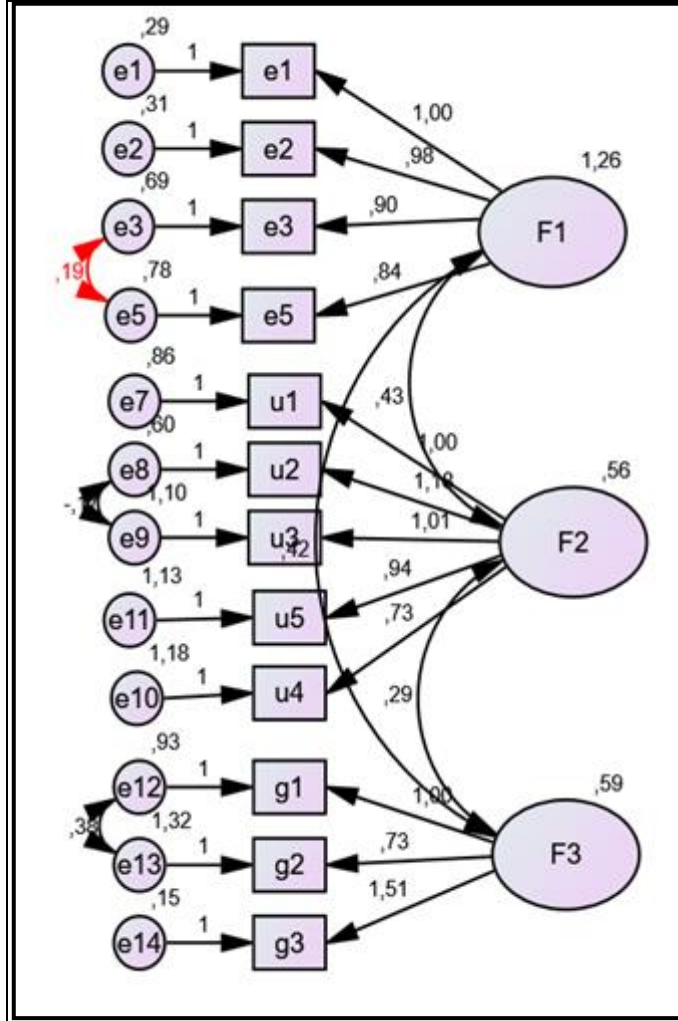
df=Serbestlik Derecesini ifade etmektedir.

GFI=İyilik Uyum İndeksi; 0,89'dan daha da yüksek olduğu için sonuç kabul edilebilir seviyenin daha da üzerinde yer almaktadır.

CFI=Karşılaştırmalı Uyum İndeksi; 0,95'de yüksek olduğu için sonuçlar kabul edilebilirdir.

RMSEA=Yaklaşık Hataların Ortalama Karekökü; 0,06 ile 0,08 arasında olduğu için sonuçlar kabul edilebilir düzeydedir.

Görüldüğü üzere AMOS doğrulayıcı faktör analizi sonuçları kabul edilebilir uyum değerlerine sahiptir. Yani analiz sonuçlarının güvenilir olduğu söylenilebilir. Ayrıca doğrulayıcı faktör analizinde elde edilen sonuçları gösteren AMOS program çıktısı Şekil 1'de gösterilmektedir.

Şekil 1. E-Muhasebe Ölçeğinin Doğrulayıcı Faktör Analizi Sonuçları

Açımlayıcı faktör analizinde elde edildiği gibi, doğrulayıcı faktör analizinde de 3 faktöre ulaşılmış ve faktörler doğrulanmıştır. Şekil 1'de yer alan faktörlerin hangi alt sorulardan oluştuğu Tablo 25'de gösterilmektedir.

Tablo 25. Doğrulayıcı Faktör Analizindeki Faktör Boyutları

E-Muhasebe Soruları	Faktörler
E-muhasebe uygulamalarını bilmek gelecekte herhangi bir işe girmemde katkısı olacaktır.	F1
E-muhasebe uygulamalarını bilmek bana mesleki açıdan güven sağlayacaktır.	F1

E-Muhasebe Soruları	Faktörler
Muhasebe mesleğini tercih etmesem dahi E-muhasebe uygulamalarını bilmemin bana faydası olacağını düşünüyorum.	F1
E-muhasebe ile ilgili daha çok şey öğrenmek istiyorum.	F1
E-muhasebe uygulamalarının gerçekleştirilebilmesi için okulumuzda yeterli teknolojik altyapı vardır.	F2
E-muhasebe uygulamaları, muhasebe mesleğinin tercih edilmesine teşvik etmektedir.	F2
E-muhasebe uygulamalarını kullanmak için yeterli düzeyde bilgisayar bilgim vardır.	F2
E-muhasebe uygulamalarının Gelir İdaresi Başkanlığının İnternet Sitesinden ve benzeri platformlardan gerçekleştirildiğini biliyorum.	F2
Derslerde gördüğümüz muhasebe ile iş hayatında kullanılan muhasebe aynıdır.	F2
E-muhasebe uygulamaları konusunda yeterli sayıda eğitim, konferans, panel gibi bilgilendirici organizasyonlar yapılmaktadır.	F3
E-muhasebe uygulamalarını kendi kendime öğrenebileceğimi düşünüyorum.	F3
E-muhasebe uygulamaları konusunda okuldaki hocalarım beni yönlendirmeye isteklidir.	F3

4.4. Hipotez Testleri

Yapılan faktör analizleri sonrasında elde edilen boyutlar arasındaki ilişkiyi ölçmek amacıyla hipotez oluşturulmuş ve regresyon analizi uygulanmıştır. Bağımlı değişken olarak e-muhasebe konusundaki gelecek boyutu; bağımsız değişkenler olarak ise e-muhasebeye hazırlıklı olma ile e-muhasebe konusundaki eğitim boyutları seçilmiştir.

Çalışma kapsamında oluşturulan hipotezleri test etmek için regresyon analizi kullanılmıştır. Regresyon analizinde elde edilen sonuçlar Tablo 26'da yer almaktadır.

Tablo 26. Regresyon Analizi Sonuçları

Faktör Boyutları	Beta Değeri	T Değeri	p Değeri
Hazırlıklı Olma	0,369	71	0,00
Eğitim	0,187	1	0,00
R ² : 0,235			
F Değeri: 173,618			
Bağımlı Değişken: Gelecek Boyutu			

Tablo 26'da elde edilen sonuçlara göre p değeri her iki bağımsız değişken için de 0,05'den küçük çıktığı için her iki hipotez de kabul edilmiştir. Bu sonuca göre e-muhasebeye hazırlıklı olma ve e-muhasebe eğitimleri; katılımcıların e-muhasebenin geleceğine olan bakış açısını etkilemektedir.

Ayrıca yine regresyon analizi sonuçları dikkate alındığında e-muhasebe konusundaki hazırlıklılık; e-muhasebe eğitimlerine göre e-muhasebe hakkındaki gelecek algısına daha fazla düzeyde etki etmektedir.

5. SONUÇ

Bu çalışmada gelecekte muhasebe alanında çalışma hakkına sahip olan lise, önlisans, lisans ve lisansüstü düzeyde eğitim gören öğrencilerin e-muhasebe ile ilgili algı seviyeleri araştırılmıştır. 1.133 öğrenci üzerinde yapılan anket çalışması neticesinde katılımcıların E-muhasebe hakkındaki farkındalıklarına ulaşılmıştır.

Gerçekleştirilen araştırma neticesinde elde edilen sonuçlar şu şekildedir. Katılımcıların çoğunun mevcut öğrenim gördükleri bölümü isteyerek tercih ettikleri görülmektedir. Bu durum; katılımcıların çoğunluğunun bilinçli olduğu ve gelecekte mesleki olarak alacakları kararlarda daha bilinçli hareket edebilecekleri şeklinde yorumlanabilir. Katılımcıların az sayıdaki bir kısmı öğrenim görürken ek bir işte daha çalışmaktadır. Yine katılımcıların az bir kısmı daha önce staj yapmışlardır. Mesleki olarak deneyim kazanabilmeleri için daha fazla öğrencinin iş tecrübesine sahip olması ve staj yapması gerektiği düşünülmektedir. Katılımcılar içinde muhasebe çalışanı bir yakını olanlar ile olmayanların sayıları birbirine yakındır. Muhasebe alanında çalışan bir yakına sahip olmanın, gelecekte muhasebe alanında çalışmayı düşünebilecek meslek adaylarına, yol gösterme ve örnek olma konusuna önemli yararlar sağlayacağı düşünülmektedir. Elde edilen sonuçlar değerlendirildiğinde genelde katılımcıların gelecekte muhasebe ile ilgili bir alanda çalışmayı düşündükleri görülmektedir. Ancak katılımcıların çoğunluğunun e-muhasebe kavramını daha önce duymadıkları, bilgisayarlı muhasebe dersi almadıkları, derslerde e-muhasebe uygulamalarını görmedikleri, e-muhasebe uygulamalarını kullanmayı bilmedikleri ve bu uygulamaları daha önce kullanmadıkları görülmektedir. Benzer şekilde e-muhasebe ölçeğindeki sorulara verilen cevaplar incelendiğinde katılımcılar; e-muhasebe uygulamalarını öğrenmenin ve bilmenin kendilerine gelecekte önemli fayda ve katkı sağlayacağını düşünmektedirler. Ancak katılımcılar e-muhasebe gibi teknolojik uygulamalar konusunda yeterli altyapı ve bilgiye sahip olmadıklarını belirtmektedirler. Dolayısıyla sonuçlardan yola çıkılarak, bilgisayarlı muhasebe derslerinde yada diğer muhasebe derslerinde güncel e-muhasebe uygulamaları veya bilgi teknolojileri konusunda öğrencilere daha çok bilgi verilmesi gerektiği ve öğrencilerin konu hakkında daha fazla bilinçlendirilmeleri gerektiği görülmektedir.

Çalışmada öğrencilerin e-muhasebe hakkındaki algı düzeylerinin tespit edilmesi için açılımlayıcı ve doğrulayıcı faktör analizleri uygulanmıştır. Yapılan analizler neticesinde e-muhasebe uygulamalarına yönelik eğitim boyutu, e-muhasebe uygulamalarına hazırlıklılık boyutu ve e-muhasebe uygulamalarının geleceği boyutu olmak üzere 3 boyut elde edilmiştir. Bu boyutlar konusunda katılımcıların algı seviyeleri araştırıldığında, katılımcıların e-muhasebeye yönelik eğitimlere çok fazla önem verdikleri ancak e-muhasebe konusunda yeterince hazırlıklı olmadıkları ve e-muhasebe ile ilgili gelecekte daha çok şey öğrenmeleri ve konu hakkında daha fazla yönlendirilmeleri gerektiği anlaşılmaktadır.

Elde edilen boyutlar arasındaki ilişki düzeyi incelendiğinde ise katılımcıların gelecekte uygulayacakları e-muhasebe uygulamalarına hazırlıklı olmaları ve gerekli eğitimleri almalarının, e-muhasebe konusundaki geleceğine etki edeceği görülmektedir.

Sonuç olarak e-muhasebe ve teknolojik uygulamalar konusunda öğrencilerin daha çok bilgilendirilmesinin, bilinçlendirilmesinin ve yönlendirilmesinin gerektiği böylece öğrencilerin e-muhasebe hakkındaki geleceklerinin de olumlu olarak şekillendirilebileceği düşünülmektedir.

KAYNAKLAR

DİNÇ, E. ve A. KARAKAYA, (2004), “Muhasebe Meslek Mensuplarının Genel Özelliklerinin E-Muhasebe Uygulamaları Üzerine Etkileri: Doğu Karadeniz Bölgesi Örneği”, **Selçuk Üniversitesi Karaman İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi**, C. 4, S. 1: s. 119-133.

GİB, (2018), Erişim Tarihi: 15.08.2018, <http://www.gib.gov.tr/>

GÖNEN, S. ve M. RASGEN, (2017, Eylül), **Elektronik Muhasebe Ve Bilgisayar Destekli Denetime İlişkin Uygulama Örnekleri**. International Conference on “Scientific Cooperation for the Future in Economics and Administrative Sciences”da sunulan bildiri. Thessaloniki, Yunanistan.

GÖNEN, S. ve B. SOLAK, (2017), “Maliye Bakanlığı E-Dönüşüm Sürecinin Muhasebe Meslek Mensupları Açısından Değerlendirilmesine İlişkin Bir Alan Araştırması”. **Muhasebe ve Finansman Dergisi**, S. 76: s. 63-80.

GÜLTEN, Selçuk, (2018), **Güncel Elektronik Muhasebe/Maliye Uygulamaları**. Erişim Tarihi:22.08.2018,<http://www.esmmm.org/storage/file/4a050d7f42d34418b4851ac006872115.pdf>

GÜNEY, S. ve H. ÖZYİĞİT, (2015), “Muhasebedeki Verilerin Yönetimde Kullanılması Ve Elektronik Muhasebe Verilerinin Yönetim Kararlarına Etkisi”, **Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi**, C. 14, S. 53: s. 279-297.

MEYDAN, C. H. ve H. ŞEŞEN, (2011), **Yapısal Eşitlik Modellemesi-Amos Uygulamaları**, 2. Baskı, Ankara: Detay Yayıncılık.

ŞENÇİÇEK TEKTÜFEKÇİ, Fatma, (2013), “Bilişim Teknolojilerindeki Gelişmelerin Muhasebe Uygulamalarına Etkisi: E-Muhasebe”, **Sosyal ve Beşeri Bilimler Dergisi**, C. 5, S. 2: s. 89-102.

ŞENÇİÇEK TEKTÜFEKÇİ, Fatma, (2013), “Bilgi Teknolojileri Destekli Elektronik Muhasebe Uygulamalarına Bütüncül Bir Yaklaşım”, **Organizasyon ve Yönetim Bilimleri Dergisi**, C. 5, S. 2: s. 79-90.

TEKTÜFEKÇİ, Fatma, (2017), “E-Dönüşüm Sürecinde E-Muhasebe Uygulamaları: Türkiye Örneği”, **Bilgi Ekonomisi ve Yönetim Dergisi**, C. 12, S. 1: s. 79-88.

EK-1

ANKET FORMU

Değerli Katılımcı cevaplayacağınız anket formu; E-Muhasebe Uygulamaları'nın farkındalık düzeyini ölçmek amacıyla hazırlanmıştır. Elde edilen bulguların tamamı gizlilik ilkesi çerçevesinde tamamen bilimsel amaçlarla kullanılacaktır.

Dr. Oğuzhan ÇARIKÇI Dr. Mahmut Sami ÖZTÜRK (Muhasebe Bölümü Öğretim Üyeleri)

E-Muhasebe (Elektronik Muhasebe): Elektronik ortamda gerçekleştirilen E-Fatura, E-Defter, E-Beyanname gibi internet üzerinde yapılan ve arşivlenen her türlü muhasebe uygulamalarıdır.

- 1.Yaşınız: .....
- 2.Öğrenim/Eğitim seviyesi: Lise( ) Ön Lisans( ) Lisans( )
Yüksek Lisans veya Doktora( )
- 3.Cinsiyet: Erkek( ) Kadın( )
- 4.Mezun Olduğunuz Lise Türü: Meslek Lisesi( ) Anadolu Lisesi( ) Fen Lisesi( )
Diğer:.....
- 5.Okuduğunuz Bölüm: .....
- 6.Kaçıncı Sınıfsınız: .....
- 7.Okuduğunuz bölümü isteyerek mi tercih ettiniz: Evet( ) Hayır( )
- 8.Şu an herhangi bir işte çalışıyor musunuz? Evet( ) Hayır( )
- 9.Daha önce muhasebe alanında staj yaptınız mı? Evet( ) Hayır( )
- 10.Herhangi bir işletmenin sahibi misiniz? Evet( ) Hayır( )
- 11.Örnek aldığınız ve iletişim içinde olduğunuz muhasebe ve denetim alanında çalışan bir yakınınız var mı:
Evet( ) Hayır( )
- 12.Gelecekte muhasebe, finans veya denetim alanında çalışmayı düşünüyor musunuz:
Evet( ) Hayır( )
- 13.Gelecekteki mesleki tercihiniz: Mali Müşavir( ) Vergi Denetçisi( ) Bağımsız Denetçi( ) İç Denetçi( )
Yeminli Mali Müşavir( ) Girişimcilik-Kendi İşimde Çalışmak İstiyorum( ) Diğer -
Lütfen Belirtiniz:.....
- 14.Daha önce Bilgisayarlı Muhasebe dersi aldınız mı? Evet( ) Hayır( )
- 15.Daha önce E-Muhasebe uygulamalarını duydunuz mu? Evet( ) Hayır( )
- 16.E-Muhasebe uygulamalarını kullanmayı biliyor musunuz?(E-Fatura, E-Beyanname gibi) Evet( ) Hayır( )
- 17.Herhangi bir derste E-Muhasebe uygulamalarını gördünüz mü? Evet( ) Hayır( )
- 18.E-muhasebe uygulamalarını daha önce derste gördüyseniz hangi derste gördünüz?.....
- 19.Daha önce E-muhasebe uygulaması gerçekleştirdiniz mi? Evet( ) Hayır( )

- 20.Kullanmayı bildiğiniz muhasebe paket programlarını yazınız: .....
- 21.Kullanmayı bildiğiniz ERP (SAP, Oracle gibi) programları yazınız: .....
- 22.E-Devlet şifreniz var mı: Evet( ) Hayır( )

Aşağıdaki ifadelere katılma durumunuzu 1-5 arası seçeneklerden sadece bir tanesini işaretleyerek cevaplayınız.

- 1- Kesinlikle Katılmıyorum 2- Katılmıyorum 3- Kararsızım 4- Katılıyorum 5- Kesinlikle Katılıyorum

	1	2	3	4	5
23.Derslerde gördüğümüz muhasebe ile iş hayatında kullanılan muhasebe aynıdır.					
24.E-muhasebe uygulamalarını kullanmak için yeterli düzeyde bilgisayar bilgim vardır.					
25.E-muhasebe uygulamalarının gerçekleştirilebilmesi için okulumuzda yeterli teknolojik altyapı vardır.					
26.E-muhasebe uygulamaları, muhasebe mesleğinin tercih edilmesine teşvik etmektedir.					
27.E-muhasebe uygulamalarının Gelir İdaresi Başkanlığının İnternet Sitesinden ve benzeri platformlardan gerçekleştirildiğini biliyorum.					
28.Muhasebe mesleği için okulda E-muhasebe uygulamalarının öğretilmesi bir gerekliliktir.					
29.E-muhasebe ile ilgili daha çok şey öğrenmek istiyorum.					
30.Muhasebe mesleğini tercih etmesem dahi E-muhasebe uygulamalarını bilmemin bana faydası olacağını düşünüyorum.					
31.E-muhasebe uygulamalarını bilmek gelecekte herhangi bir işe girmemde katkısı olacaktır.					
32.E-muhasebe uygulamalarını bilmek bana mesleki açıdan güven sağlayacaktır.					
33.E-muhasebe uygulamalarını bilmek ufku genişletecektir.					
34.E-muhasebe uygulamaları konusunda okuldaki hocalarım beni yönlendirmeye isteklidir.					
35.E-muhasebe uygulamaları konusunda yeterli sayıda eğitim, konferans, panel gibi bilgilendirici organizasyonlar yapılmaktadır.					
36.E-muhasebe uygulamalarını kendi kendime öğrenebileceğimi düşünüyorum.					